EIROPAS PARLAMENTS

2004 *2009*

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

2008/2020(INI)

12.2.2008

ZIŅOJUMA PROJEKTS

ar Eiropas Parlamenta ieteikuma priekšlikumu Padomei par profilu veidošanu, jo īpaši pēc etniskās izcelsmes un rases, terorisma apkarošanas, tiesībaizsardzības, imigrācijas, muitas un robežkontroles jomā
(2008/2020(INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Sarah Ludford*

PR_INI_art114

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA IETEIKUMA PRIEKŠLIKUMS PADOMEI.....3

IETEIKUMA PRIEKŠLIKUMS PADOMEI (B6-0483/2007) 12

EIROPAS PARLAMENTA IETEIKUMA PRIEKŠLIKUMS PADOMEI

par profilu veidošanu, jo īpaši pēc etniskās izcelsmes un rases, terorisma apkarošanas, tiesībaizsardzības, imigrācijas, muitas un robežkontroles jomā (2008/2020(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā ieteikuma priekšlikumu Padomei, ko ALDE grupas vārdā iesniedza *Sarah Ludford*, par profilu veidošanu, jo īpaši pēc etniskās izcelsmes un rases, terorisma apkarošanas, tiesībaizsardzības, imigrācijas, muitas un robežkontroles jomā (B6-0483/2007),

– ņemot vērā starptautiskus, Eiropas Savienības un valstu instrumentus cilvēktiesību aizsardzības jomā, jo īpaši Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (*ICCPR*), Eiropas cilvēktiesību un pamattiesību aizsardzības konvenciju (ECTK), Līgumu par Eiropas Savienību, Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu (EK līgums), Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (Harta) un dalībvalstu konstitūcijas, kā arī ņemot vērā šajos instrumentos piešķirtās personu tiesības un garantijas attiecībā uz privāto dzīvi, datu aizsardzību, nediskrimināciju un brīvu pārvietošanos,

– ņemot vērā Eiropas Padomes veiktos datu aizsardzības pasākumus: ECTK 8. pantu, Eiropas Padomes Konvenciju Nr. 108 par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi, Eiropas Padomes Ministru komitejas Rekomendāciju dalībvalstīm Nr. R (87) 15, ar ko reglamentē personas datu izmantošanu policijas nozarē[1], Rekomendāciju Nr. R (97) 18 par tādu personas datu aizsardzību, kas ievākti un apstrādāti statistikas mērķiem[2], un Rekomendāciju Nr. R (2001) 10 par Eiropas Policijas ētikas kodeksu[3],

– ņemot vērā ES datu aizsardzības noteikumus: Hartas 7. un 8. pantu, Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti[4], un Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmumu 2008/977/TI par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās,[5]

– ņemot vērā pasākumus, kas veikti, lai novērstu diskrimināciju rases dēļ: Starptautisko konvenciju par visu veidu rasu diskriminācijas izskaušanu (*ICERD*), ECTK 14. pantu un 12. protokolu, EK līguma 13. pantu un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvu 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības,

– ņemot vērā ES instrumentus drošības jomā un cīņā pret terorismu, tostarp policijas un tiesu iestāžu sadarbību un informācijas un izlūkdatu apmaiņu, piemēram, Padomes

[1] Pieņemta Ministru komitejā 1987. gada 17. septembrī, Ministru vietnieku 410. sanāksmē.
[2] Pieņemta Ministru komitejā 1997. gada 30. septembrī, Ministru vietnieku 602. sanāksmē.
[3] Pieņemta Ministru komitejā 2001. gada 19. septembrī, Ministru vietnieku 765. sanāksmē.
[4] OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.
[5] OV L 350, 30.12.2008., 60. lpp.

2005. gada 20. septembra Lēmumu 2005/671/TI par informācijas apmaiņu un sadarbību attiecībā uz teroristu nodarījumiem[1], Padomes 2006. gada 18. decembra Pamatlēmumu 2006/960/TI par Eiropas Savienības dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu informācijas un izlūkdatu apmaiņas vienkāršošanu[2], Padomes 2008. gada 23. jūnija Lēmumu 2008/615/TI par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību[3], un tā 2008. gada 23. jūnija īstenošanas Lēmumu 2008/616/TI[4];

– ņemot vērā jau izveidotās un plānotās ES datu bāzes, piemēram, Šengenas Informācijas sistēmu, *Eurodac* un Vīzu informācijas sistēmu, kā arī ņemot vērā biometrisko datu apkopošanas pasākumus, piemēram, tādu datu apkopošanu, kas vajadzīgi uzturēšanās atļauju un pasu saņemšanai un kas arī veicinās šādu datu bāzu izveidošanu,

– ņemot vērā ieteikumu veidot „e-robežas", kā norādīts Komisijas paziņojumā „Sagatavojot nākamos soļus robežu pārvaldībai Eiropas Savienībā", kurā tiek ierosināta integrēta robežu pārvaldība, paredzot automatizētas robežpārbaudes, tostarp reģistrēto ceļotāju programmas un ieceļošanas/izceļošanas sistēmas izveidi,[5]

– ņemot vērā Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto Valstu nolīgumu par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Amerikas Savienoto Valstu Iekšzemes drošības departamentam (IDD) (2007. gada PDR nolīgums)[6], kā arī ņemot vērā priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībaizsardzības mērķiem[7] un Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (*FRA*), Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja un 29. panta darba grupas, kā arī Policijas un tiesiskuma darba grupas atzinumus par šo priekšlikumu,

– ņemot vērā attiecīgu valstu tiesu praksi, piemēram, Vācijas Konstitucionālās tiesas lēmumu par *polizeiliche präventive Rasterfahndung*[8] un Apvienotās Karalistes Lordu palātas spriedumu lietā par Čehijas čigāniem[9], un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECTT) praksi, jo īpaši lietā *Timishev* pret Krieviju[10], *Nachova* un citi pret Bulgāriju[11], *D. H* un citi pret Čehijas Republiku[12] un *S.* un *Marper* pret Apvienoto Karalisti[13], kā arī Eiropas Kopienu tiesas praksi, jo sevišķi lietā *Huber* pret Vācijas Federatīvo Republiku,[14]

– ņemot vērā *Martin Scheinin*, ANO īpašā referenta jautājumos par cilvēktiesību un

[1] OV L 253, 29.9.2005., 22. lpp.
[2] OV L 386, 29.12.2006., 89. lpp.
[3] OV L 210, 6.8.2008., 1. lpp.
[4] OV L 210, 6.8.2008., 12. lpp.
[5] COM (2008)0069.
[6] OV L 204, 4.8.2007., 18. lpp.
[7] COM (2007)0654.
[8] Vācijas Konstitucionālās tiesas lēmums, *BVerfG*, 1 *BvR* 518/02 2006. gada 4. aprīlī, *Absatz*-Nr. (1–184).
[9] Lordu palāta, 2004. gada 9. decembris, R pret Imigrācijas biroju Prāgas lidostā un citiem (respondentiem) *ex parte* Eiropas čigānu tiesību centra un citiem (apelācijas iesniedzējiem) [2004], UKHL 55, 101. punkts.
[10] *Timishev* pret Krieviju, 2005. gada 13. decembris, Nr. 55762/00 un Nr. 55974/00, ECTK 2005-XII.
[11] *Nachova* un citi pret Bulgāriju [GC], 2004. gada 26. februāris, Nr. 43577/98 un Nr. 43579/98, ECTK 2005-VII.
[12] *D.H.* un citi pret Čehijas Republiku, 2007. gada 13. novembris, Nr. 57325/00.
[13] *S.* un *Marper* pret Apvienoto Karalisti, 2008. gada 4. decembris, Nr. 30562/04 un Nr. 30566/04.
[14] Lieta C-524/06, [2008] *ECR* I-0000.

pamatbrīvību aizsardzību un veicināšanu terorisma apkarošanā, ziņojumu[1], Eiropas Padomes cilvēktiesību komisāra *Thomas Hammarberg* sagatavoto dokumentu „Aizsargājot tiesības uz privāto dzīvi cīņā pret terorismu"[2], Eiropas Padomes Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (*ECRI*) Vispārējās politikas rekomendāciju Nr. 8 par rasisma apkarošanu cīņā pret terorismu[3] un Nr. 11 par rasisma un diskriminācijas rases dēļ apkarošanu policijas uzraudzībā[4], kā arī ņemot vērā Eiropas Savienības neatkarīgo ekspertu tīkla pamattiesību jautājumos ziņojumu „Profilu veidošana pēc etniskās izcelsmes"[5],

– ņemot vērā Reglamenta 114. panta 3. punktu un 94. pantu,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu, kā arī Ārlietu komitejas atzinumu (A6-0000/2008).

Profilu veidošana un datu analizēšana

A. Tā kā profilu veidošanas prakse, ko bieži īsteno automatizēti „analizējot" datorizētu informāciju, ir jāpārbauda, jo tajā pretrunīgi tiek ievērots vispārējais noteikums par to, ka tiesībaizsardzības pasākumu lēmumu pamatā jābūt personas uzvedībai; profilu veidošana ir tāda izmeklēšanas metode, kurā no dažādiem avotiem tiek iegūta informācija par personām, tostarp par viņu etnisko piederību, rasi, valstspiederību un reliģiju, nolūkā šo informāciju izmantot tādu personu identificēšanai un iespējamai sodīšanai, kuras varētu turēt aizdomās par noziedzīgiem vai teroristiskiem nodarījumiem, un šo metodi var definēt šādi:

„*fizisko, uzvedības vai psiholoģisko raksturiezīmju kopuma sistemātiska sasaiste ar sevišķiem nodarījumiem, un šo raksturiezīmju izmantošana, pieņemot tiesībaizsardzības lēmumus*"[6]

vai, precizējot datu analizēšanas un profilu veidošanas saistību:

„*metode, kurā pēc iepriekšējas pieredzes secina konkrētas personu grupas raksturiezīmju kopumu, un pēc tam meklē informāciju par personu, kas līdzinās šā kopuma aprakstam*"[7];

B. tā kā tādu profilu veidošanu, kuru pamatā īpaši ir rase vai etniskā izcelsme, kā rezultātā rodas nopietnas bažas par nediskriminācijas normu neievērošanu, var definēt šādi:

„*prakse, kurā par galveno faktoru vai vienu no vairākiem faktoriem tiesībaizsardzības lēmumu pieņemšanā sistemātiski izmanto „rasi" vai etnisko*

[1] ANO dokuments A/HRC/4/26, 2007. gada 29. janvārī.
[2] *CommDH/Issue Paper* (2008)3, Strasbūra, 2008. gada 17. novembris.
[3] *CRI* (2004) 26, pieņemts 2004. gada 17. martā.
[4] *CRI* (2007) 39, pieņemts 2007. gada 29. jūnijā.
[5] *CFR-CDF*, Atzinums Nr. 4.2006, pieejams interneta vietnē: http://ec.europa.eu/justice_home/cfr_cdf/doc/avis/2006_4_en.pdf.
[6] Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras atzinums attiecībā uz priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībaizsardzības mērķiem, 35. punkts.
[7] Lordu palātas ziņojums: *Clarke R.*, „Profilu veidošana: slēpts datu uzraudzības regulēšanas uzdevums" (*Profiling: A Hidden Challenge to the Regulation of Data Surveillance*), 1993. gads, 33. punkts, 41. zemsvītras piezīme.

izcelsmi, reliģiju vai nacionālo piederību, neatkarīgi no tā, vai attiecīgās personas ir identificētas, izmantojot automatizētus līdzekļus, vai bez tiem"[1]

vai

„*policijas prakse kontroles, uzraudzības vai izmeklēšanas darbību īstenošanā bez objektīva un pamatota attaisnojuma izmantot tādus iemeslus kā, piemēram, rase, ādas krāsa, valoda, reliģija, valstspiederība vai nacionālā vai etniskā izcelsme*"[2];

C. tā kā profilu veidošana, vai nu analizējot datus vai arī policijas un citu aģentūru praksē, aizvien vairāk tiek izmantota kā tiesībaizsardzības un robežu kontroles instruments, nepietiekama uzmanība tiek pievērsta tam, lai izvērtētu šīs metodes efektivitāti un izstrādātu, kā arī piemērotu tiesiskās garantijas, lai nodrošinātu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un izvairītos no diskriminācijas;

D. tā kā profili var būt:

i) *aprakstoši*, proti, balstīti uz aculiecinieku sniegto vai no citiem avotiem gūto informāciju par vardarbības veicējiem vai iezīmēm, kas raksturīgas iepriekš izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, un kuri tādējādi pamato konkrētu aizdomās turēto personu aizturēšanu vai tādu pašreizēju kriminālu darbību atklāšanu, kas tiek veiktas pēc tāda paša parauga; vai

ii) *provizoriski*, proti, tādi, kuros vērā ņemamus pagātnes notikumu rādītājus savstarpēji saista ar pašreizējiem datiem un izlūkdatiem, lai pieņemtu secinājumus, ar kuru starpniecību varētu identificēt personas, kas, iespējams, ir iesaistītas noziegumos, kuri tiks īstenoti nākotnē vai vēl nav atklāti[3];

Juridiskie pienākumi

E. tā kā tiesībaizsardzība vienmēr jāveic, ievērojot pamattiesības, ieskaitot tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi, personas datu aizsardzību un nediskrimināciju; uzskata, ka, lai gan cieša starptautiska sadarbība cīņā pret terorismu un smagiem noziegumiem ir obligāta, jebkurai šāda veida sadarbībai ir jābūt saskaņā ar starptautisko tiesību aktiem un Eiropas standartiem un vērtībām attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi un pareizu tiesisko aizsardzību, lai ne mazākā mērā negrautu uzticību Eiropas Savienībai kā starptautisko cilvēktiesību veicinātājai;

F. tā kā gan aprakstoši, gan provizoriski profili var būt likumīgi izmeklēšanas instrumenti, ar nosacījumu, ka tie ir balstīti uz konkrētu, ticamu un savlaicīgu informāciju, kas atspoguļo „faktorus, kuri statistiski pierādīti kā tādi, kas atbilst noteiktai nelikumīgai darbībai"[4], un

---

[1] *De Schutter, Oliver un Ringelheim, Julie* (2008), „Profilu veidošana pēc etniskās izcelsmes: pieaugošs izaicinājums Eiropas Cilvēktiesību likumam" (*Ethnic Profiling: A Rising Challenge for European Human Rights Law*) *Modern Law Review*, 71(3): 358–384.

[2] Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (*ECRI*) Vispārējās politikas ieteikums Nr. 11, minēts iepriekš šajā dokumentā, 1. punkts.

[3] ANO īpašā referenta jautājumos par cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšanu un aizsardzību, apkarojot terorismu, ziņojums, 33. punkts.

[4] Turpat.

ja darbības, kas veiktas, balstoties uz šiem profiliem, atbilst tiesiskiem nepieciešamības un proporcionalitātes testiem;

G. tā kā Eiropas Policijas ētikas kodeksā noteikts, ka „*policijas veiktās izmeklēšanas pamatā jābūt vismaz pamatotām aizdomām par faktisku vai iespējamu nodarījumu vai noziegumu*”, un tā kā tiek apgalvots, ka tādu cilvēktiesību pārkāpuma iespējamība[1], kas apdraud personas un sabiedrību kopumā, palielinās tad, ja trūkst šādu pamatotu aizdomu, proti, kad profilu veidošana ir balstīta uz stereotipiem vai aizspriedumiem;

H. tā kā „provizorisku profilu veidošana”, izmantojot vispārējus profilus, kuru izstrādē izmantotas datu bāzu savstarpējās norādes, un atspoguļojot nepārbaudītus uzvedības vispārinājumus vai modeļus, ko pieņem kā tādus, kas, iespējams, norāda uz kāda vēl nenotikuša vai vēl neatklāta nozieguma vai terorisma akta pasūtījumu, vairo nopietnas bažas attiecībā uz privāto dzīvi, un to rezultātā var tikt pārkāptas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību saskaņā ar ECTK 8. pantu un Hartas 7. pantu[2];

I. tā kā ECTT tiesu prakse skaidri nosaka, ka izņēmumi saskaņā ar ECTK 8. panta 2. punktu ir pieļaujami vienīgi tad, ja tie ir likumīgi un nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā[3], kā nesen tika apstiprināts iepriekš minētajā lietā *S.* un *Marper* pret Apvienoto Karalisti, kā apstiprināts spriedumā, pasludinot, ka ECTK 8. panta pārkāpums ir „*vispārējas un nekritiskas (...) aizdomās turamu, bet par noziegumiem nenotiesātu personu pirkstu nospiedumu, šūnu paraugu un DNS profilu uzglabāšanas tiesības*”;

J. tā kā arī iepriekš minētajā lietā *S.* un *Marper* pret Apvienoto Karalisti pieņemtais ECTT atzinums par „stigmatizācijas risku”, kas izriet no tā, ka Apvienotās Karalistes DNS datu bāzē ir iekļautas personas, kas nav notiesātas par kāda nodarījuma izdarīšanu, un tādas, kas ir notiesātas, rosina izvērtēt profilēšanas darbību likumību, ja to pamatā ir tādu personu datu apstrāde, ko tiesa atzinusi par nevainīgām[4];

K. tā kā Vācijas Konstitucionālā tiesa, kā norādīts iepriekš minētajā lēmumā, lēma, ka *Rasterfahndung* programma, kuras ietvaros Vācijas policijas iestādes, mēģinot (neveiksmīgi) identificēt aizdomās turētos teroristus, izmantoja publiskas un privātas datu bāzes nolūkā apkopot personu datus par 18–40 gadus veciem vīriešiem, kuri bija tā laika vai agrāki studenti un kuri, kā tika pieņemts, bija musulmaņi, ir pretkonstitucionāla, norādot, ka šāda datu analizēšana ir nelikumīga ielaušanās personas datos un privātajā dzīvē, ko nevar attaisnot kā reakciju vispārējā tādu draudu situācijā, kas nemainīgi pastāvēja pēc terora aktiem 11. septembrī, jo ir jāpierāda „konkrētu draudu” esamība, piemēram, terora aktu gatavošana vai pasūtīšana;

Efektivitāte

[1] Tas pats, 33. punkts. Sk. arī iepriekš minēto ES Neatkarīgo ekspertu pamattiesību jautājumos ziņojumu „Profilu veidošana pēc etniskās izcelsmes”, 9.–13. lpp.
[2] Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras atzinums par priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībaizsardzības mērķiem, 4. punkts.
[3] Īsu pārskatu par attiecīgo tiesu praksi sk. *E. Brouwer*, „Tiecoties uz Eiropas PDR sistēmu” (*Towards a European PNR System?*), Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas C departamenta pētījums, dokuments PE 410.649, 2009. gada janvāris, 5. punkts, 16.–17. lpp.
[4] ECTT spriedums iepriekš minētajā lietā *S.* un *Marper* pret Apvienoto Karalisti, 125. punkts.

L. tā kā par datu analizēšanas un profilu veidošanas lietderību ir izteiktas šaubas vairākos Amerikas pētījumos, tostarp:

(i) pētījumā *CATO* institūtam, kur piebilsts:

„*lai gan datu analizēšana daudzkārt var būt noderīga, tā nav īpaši piemērota terorisma atklāšanā. Būtu žēl, ja datu analizēšana terorisma atklāšanas nolūkos tiktu īstenota nacionālās drošības, tiesībaizsardzības un tehnoloģisko sfēru ietvaros, jo, šādi izmantojot datu analizēšanu, nevajadzīgi tiktu tērēta nodokļu maksātāju nauda, aizskarta privātā dzīve un pilsoņu brīvības, kā arī nepareizi tērēts valsts drošības iestādēs nodarbināto vērtīgais laiks un enerģija*”[1];

(ii) ASV Nacionālās pētījumu padomes pētījumā par datu analizēšanu un uzvedības uzraudzības metodēm Iekšzemes drošības departamentam secināts, ka:

„*automatizēta teroristu identifikācija, kurā izmanto datu analizēšanu,...nav ne ekonomiski lietderīga kā mērķis, ne vēlama kā centieni veicināt tehnoloģiju attīstību*”[2];

M. tā kā datu analizēšanas efektivitāti vājina tas, ka analītiķiem ir grūtības pārbaudīt tik plašu pieejamo informāciju, ko var salīdzināt ar „adatas meklēšanu siena kaudzē”; tas, ka tādu „digitālo pēdu”, ko atstājušas personas, kas ievēro likumus, ir daudz vairāk, nekā tādu, ko atstājuši noziedznieki un teroristi, kas rūpīgi slēpj savu identitāti; un tas, ka ir ļoti liels „kļūdaini pozitīvo” gadījumu īpatsvars, kad ne tikai pilnīgi nevainīgas personas nokļūst aizdomās turēto personu vidū, kā rezultātā potenciāli notiek ielaušanās viņu privātajā dzīvē, bet arī reālas aizdomās turamās personas tajā laikā netiek identificētas;

N. tā kā ir iespējama arī pretēja problēma, proti, neatrastie vainīgie var neatbilst profilam, piemēram, 2005. gada 7. jūlija Londonas sprādzienu barvedis „saistīja izlūkdienestu uzmanību kā sabiedrotais citām personām, kas tika turētas aizdomās par saistību ar teroristu veiktajiem sprādzieniem.. tomēr.. apsūdzība netika celta, jo viņš neatbilda pietiekamam tādu pazīmju skaitam, kas bija iekļautas pirms 2005. gada jūlija izmantotajā profilā attiecībā uz aizdomās turētajiem teroristiem”[3];

O. tā kā profilu veidošana, kas pasliktina attiecības kopienā un noteiktas kopienas kavē sadarboties ar tiesībaizsardzības aģentūrām, būtu neproduktīva, kā arī traucētu izlūkdatu un efektīvu darbību apkopošanu cīņā pret noziedzību un terorismu[4];

P. tā kā efektīva informācijas apkopošana par atsevišķām aizdomās turētām personām un sekošana īpašām norādēm ir vislabākā pieeja terorisma atklāšanā un novēršanā un,

---

[1] *CATO* institūta politikas analīze Nr. 584, 2006. gada 11. decembrī, „Efektīvs terorisms un provizoriskās datu analizēšanas ierobežotā loma” (*Effective Terrorism and the limited role of predictive data-mining*), autori: *Jeff Jonas* un *Jim Harper*.

[2] Individuālā privātās dzīves aizsardzība cīņā pret teroristiem: programmas novērtējuma struktūra. (*Protecting Individual Privacy in the Struggle Against Terrorists: A Framework for Program Assessment*). Bezmaksas kopsavilkums pieejams interneta vietnē: http://www.nap.edu/catalog/12452.html, 4. lpp.

[3] „Izmeklētāji sniedz jaunu lietas izklāstu par radikāli noskaņoto personu meklēšanu” (*Detectives draw up new brief in hunt for radicals*), „*The Times*”, 2005. gada 28. decembris.

[4] ANO īpašā referenta ziņojums par cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšanu un aizsardzību, apkarojot terorismu, 62. punkts.

papildus minētajam, izlases veida pārbaudes un kontrole, kas piemērojama visiem vienādi un no kuras teroristi nevar izvairīties, varētu būt efektīvāka nekā profilu veidošana preventīvu pretterorisma pasākumu ietvaros[1];

Profilu veidošana pēc etniskās izcelsmes

Q. tā kā tādu faktoru kā etniskā izcelsme, nacionālā piederība vai reliģija, izmantošana tiesībaizsardzības jomā veiktajā izmeklēšanā nav izslēgta, ja vien tas atbilst nediskriminācijas standartiem, tostarp ECTK 14. pantam, tomēr, ja šādus faktorus paredzēts izmantot, lai likumīgi īstenotu citādu izturēšanos, kas nav diskriminācija, tos rūpīgi jāizvērtē lietderības, vajadzības un proporcionalitātes testos;

R. tā kā tāda profilu veidošana, kuru pamatā ir uz stereotipiem balstīti pieņēmumi, var saasināt sabiedrības naidīgumu un ksenofobiju pret personām ar citādu etnisko, nacionālo vai reliģisko izcelsmi[2];

S. tā kā ECTT tiesu prakse ir noteikusi, ka, ja rase ir *izņēmuma* pamats tiesībaizsardzības darbībām, tiek veicināta diskriminācija, kas ir aizliegta[3]; lai gan atgādina, ka praksē ne vienmēr ir skaidrs, vai rase vai etniskā piederība ir kalpojis kā izņēmuma vai izšķirīgais pamatojums šādas darbības īstenošanai, un bieži vien tikai analizējot tiesībaizsardzības praksi var skaidri atklāt šo faktoru nozīmi;

T. tā kā, kamēr trūkst starptautisku vai Eiropas standartu, kas skaidri aizliedz "profilu veidošanu pēc etniskās izcelsmes", pēc ECTT tiesu prakses ieskatiem slēdziens, kā to nosaka arī *ICERD* un Eiropas komisija pret rasismu un neiecietību (*ECRI*), skaidri norāda, ka šāda prakse pārkāpj diskriminācijas aizliegumu[4];

U. tā kā rīcības programmā, ko pieņēma 2000. gada Pasaules konferencē pret rasismu, valstis tika mudinātas „izstrādāt, īstenot un ieviest efektīvus pasākumus nolūkā likvidēt „profilu veidošanu pēc etniskās izcelsmes""[5]; tā kā *ECRI* tās iepriekš minētajā Rekomendācijā Nr. 8 par rasisma apkarošanu cīņā pret terorismu ir lūgusi valdībām nodrošināt to, ka tiesību aktu un noteikumu dēļ vai sakarā ar to īstenošanu tiesībaizsardzības jomā nerodas nekāda veida diskriminācija; un tā kā ES Neatkarīgo ekspertu tīkls pamattiesību jautājumos uzskata, ka teroristu profili, kas balstīti uz raksturīgām pazīmēm, piemēram, valstspiederību, vecumu vai dzimšanas vietu, „rada nozīmīgu diskriminācijas risku"[6];

V. tā kā, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību valstu, Eiropas un starptautiskajiem juridiskajiem pienākumiem un novērstu nepamatotas sadursmes, kas ir diskriminējošas un iejaucas personu privātajā dzīvē, ir jāveic vispārējs Eiropas Savienības un to dalībvalstu

[1] Tas pats, 61. punkts.
[2] Tas pats, 40. punkts.
[3] Piemēram, ECTT spriedums iepriekš minētajā lietā *Timishev* pret Krieviju.
[4] Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras atzinums par priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par pasažieru datu reģistra (PDR) izmantošanu tiesībaizsardzības mērķiem, 39. punkts.
[5] Pasaules konferences pret rasismu, diskrimināciju rases dēļ, ksenofobijas un ar to saistītās neiecietības ziņojums (A/CONF.189/12), Rīcības programma, 72. punkts.
[6] ES Neatkarīgo ekspertu pamattiesību jautājumos ziņojums „Līdzsvars starp brīvību un drošību, Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm reaģējot uz teroristu draudiem" (*The balance between freedom and security in the response by the European Union and its member States to the Terrorist Threats*) (2003), 21. lpp.

izmeklēšanas prakšu un datu apstrādes sistēmu novērtējums, kurās izmanto vai kuras nodrošina informāciju profilu veidošanas metodēm;

W. tā kā turpmāk dokumentā iekļautās vadlīnijas ir jāpiemēro šādām darbībām un tā kā visu šo aizsardzības pasākumu apkopojums ir vajadzīgs pilnīgas un efektīvas aizsardzības nodrošināšanai;

1. iesniedz Padomei šādus ieteikumus:

   a) jebkādai personas datu apstrādei, kas paredzēta tiesībaizsardzības un pretterorisma mērķiem, jābūt balstītai uz publicētām tiesību normām, kas ir nepārprotamas, konkrētas un saistošas un kuras rūpīgi un efektīvi uzrauga neatkarīgas datu aizsardzības iestādes;

   b) izmantojot „nepieciešamības" un „proporcionalitātes" testus, sevišķi rūpīgi ir jāizvērtē datu apkopošana un profilu veidošanas metožu izmantošana attiecībā uz personām, kas netiek turētas aizdomās par kāda īpaša nozieguma izdarīšanu vai draudiem;

   c) nepārprotami jāatšķir faktiskie dati un izlūkdati, kā arī dati par atšķirīgām datu subjektu kategorijām;

   d) piekļuvi policijas un izlūkdienestu dokumentiem var sniegt vienīgi konkrētam mērķim, izvērtējot atsevišķo gadījumu, un dalībvalstu tiesu iestādēm jākontrolē piekļuves nodrošināšana;

   e) personas datu uzglabāšanai jānosaka laika ierobežojums;

   f) jāaizliedz tāda personas datu apkopošana, kuras pamatā ir vienīgi attiecīgo personu rase vai etniskā izcelsme, reliģiskā pārliecība, seksuālā orientācija vai uzvedība, politiskie uzskati vai saistība ar kādu konkrētu virzienu vai organizāciju, ko likums neaizliedz;

   g) privāto vai valsts iestāžu paļaušanās uz elektronisku informāciju lēmumu pieņemšanā par personām, kurām neveic cilvēcisko novērtējumu, ir pieļaujama vienīgi ārkārtas gadījumos, veicot stingru drošības kontroli;

   h) likumā jānosaka stingri drošības pasākumi, kas garantē atbilstošu un efektīvu tiesas iestāžu un parlamenta veiktu pārbaudi attiecībā uz policijas un izlūkdienestu darbībām, tostarp attiecībā uz šo institūciju pretterorisma darbībām;

   i) ņemot vērā personām iespējamās sekas, atlīdzības nodrošināšanai ir jābūt efektīvai un pieejamai ar datu subjektam nepārprotamu informāciju par piemērojamajām procedūrām, kā arī piekļuves un labojumu veikšanas tiesībām;

   j) ir jāpārbauda pašreizējie EK tiesību akti pēc tā, cik lielā mērā tie pieļauj profilu veidošanu, un, nepieciešamības gadījumā, ir jāapsver tiesību aktu reforma, lai novērstu jebkādus pamattiesību pārkāpumus; Pamattiesību aģentūrai, sadarbojoties ar Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāju, jāuztic šāda pētījuma veikšana;

0

0 0

2. uzdod tā priekšsēdētājam nosūtīt šo ieteikumu Padomei un Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem informācijai.

19.12.2007

IETEIKUMA PRIEKŠLIKUMS PADOMEI (B6-0483/2007)

saskaņā ar Reglamenta 114. panta 1. punktu

iesniedza *Sarah Ludford*

ALDE grupas vārdā

par profilu veidošanu, jo īpaši pēc etniskās izcelsmes un rases, terorisma apkarošanas, tiesībaizsardzības, imigrācijas, muitas un robežkontroles jomā

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā starptautiskos, Eiropas Savienības un valstu instrumentus cilvēktiesību jomā, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību konvenciju un Pamattiesību hartu, un ņemot vērā personas tiesības un garantijas attiecībā uz privāto dzīvi, datu aizsardzību un nediskrimināciju, kā arī ar to saistīto tiesu praksi,

– ņemot vērā Eiropas Savienības instrumentus terorisma apkarošanas jomā, tostarp policijas un tiesu iestāžu sadarbību un informācijas un izlūkdatu apmaiņu starp dalībvalstīm, piemēram, Padomes lēmumu 2005/671/TI par informācijas apmaiņu un sadarbību attiecībā uz teroristu uzbrukumiem, Padomes pamatlēmumu 2006/960/TI par Eiropas Savienības dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu informācijas un izlūkdatu apmaiņas vienkāršošanu, jo īpaši attiecībā uz smagiem noziegumiem, tostarp terora aktiem, un Padomes lēmumu par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību (Prīmes līguma iekļaušana Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā),

– ņemot vērā ES un ASV PDR nolīgumu un Komisijas ES PDR priekšlikumu (COM(2007)0654),

– ņemot vērā datu aizsardzības garantijas, jo īpaši Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, un ierosināto Padomes pamatlēmumu par tādu personas datu aizsardzību, kurus apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās,

– ņemot vērā ES nediskriminācijas politiku, jo īpaši Rasu līdztiesības direktīvu 2000/43/EK un Direktīvu par vienlīdzīgu nodarbinātību 2000/78/EK,

– ņemot vērā Reglamenta 114. panta 1. punktu,

A. atzīst, ka tas, cik efektīva ir tiesībaizsardzības iestāžu sadarbība noziedzības un terorisma apkarošanā, ir lielā mērā atkarīgs no to spējas laicīgi veikt informācijas un izlūkdatu apmaiņu;

B. tā kā informācija par etnisko piederību, reliģiju un nacionālo izcelsmi ir jutīgi personas dati, kurus stingri aizsargā Eiropas Savienības noteikumi, tomēr šī informācija dažkārt ir svarīga kriminālizmeklēšanā un terorisma apkarošanā, un NVO veiktais pētījums liecina, ka tiesībaizsardzības un policijas iestādes arvien vairāk izmanto profilu veidošanu, lai noteiktu īpašas etniskās, rasu un reliģiskās piederības grupas, kā arī protestētājus un ceļotājus,

C. apzinās, ka nepietiekama uzticēšanās tiesībaizsardzības iestādēm, jo īpaši bailes no diskriminācijas, var būtiski apdraudēt centienus attiecīgajās kopienās iegūt noziegumu un terorisma apkarošanā svarīgu informāciju,

D. tāpēc pauž bažas, ka Komisijas priekšlikums par ES PDR sistēmu, kas paredz ievākt personas datus no ES ieceļojošām personām, var būt pamats profilu veidošanai, tostarp pēc rases vai etniskās izcelsmes, jo tas paredz „veikt PDR datu analīzi, pamatojoties uz noteiktām īpatnībām un izturēšanās veidiem, lai iegūtu pasažieru riska novērtējumu", un norāda, ka „noteiktam riska novērtējumam atbilstīgu pasažieri var identificēt kā paaugstināta riska pasažieri",

E. pauž bažas, ka noteiktas dalībvalstis un Komisija ir paziņojušas par plāniem ievākt un uzglabāt datus par iebraucošiem vai izbraucošiem ceļotājiem, kā rezultātā arī var veidot profilus pēc personu datiem, tostarp jutīgiem personas datiem,

F. tā kā Neatkarīgo ekspertu tīkls pamattiesību jautājumos savā Atzinumā Nr. 4/2006 norāda, ka etnisku vai rasu profilu veidošana jebkurā gadījumā ir jāuzskata par nelikumīgu,

G. tā kā drošības un tiesībaizsardzības noteikumos un politikā ir ļoti būtiski ievērot cilvēktiesības un pamatbrīvības, piemēram, tiesības uz privāto dzīvi un diskriminācijas aizliegumu;

H. pauž nožēlu, ka Parlamenta atkārtoti izteiktie apsvērumi par rasu, etnisko un izturēšanās profilu veidošanu saistībā ar datu aizsardzību, tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību, datu un izlūkdatu apmaiņu, aviācijas un transporta drošību, imigrāciju un robežu pārvaldību, kā arī diskriminācijas apkarošanas pasākumiem nav pietiekami uzklausīti, lai varētu vienoties par likumīgu praksi un identificēt juridiskās nepilnības,

1. iesniedz Padomei šādus ieteikumus:

   a) tiesībaizsardzība vienmēr ir jāīsteno, ievērojot datu aizsardzību, pamattiesības un nediskriminācijas principu;

   b) ir jāpēta, jāanalizē un politiskā līmenī jāapspriež pašreizējās tiesībaizsardzības un drošības metodes, kas paredz riska novērtēšanu un profilu veidošanu pēc rases, etniskās izcelsmes un izturēšanās, izvērtējot šo metožu pamatotību un ieguvumus salīdzinājumā ar iespējamo kaitējumu;

   c) ir jāpārbauda pašreizējie noteikumi pēc tā, cik lielā mērā tie pieļauj profilu veidošanu, un, ja nepieciešams, jāapsver iespējama tiesību aktu reforma diskriminācijas novēršanai;

d) ir skaidri jādefinē jutīgu personas datu likumīga un nelikumīga izmantošana drošības jomā un jāveicina lielāka attiecīgo drošības iestāžu sadarbība attiecībā uz izpratni par profilu veidošanu un īstenošanu, kā arī attiecībā uz darbu ar attiecīgajām kopienām šā mērķa labā;

2. uzdod tā priekšsēdētājam nosūtīt šo ieteikumu Padomei un Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem informācijai.